

ВЪВЕДЕНИЕ В КОНТРОЛИТЕ

Когато има реална възможност да се случат неприятности, ние се опитваме да открием начини, за да ги избегнем. Тези начини и средства най-общо се наричат "контроли". Виждаме ги навсякъде. Светофари, социални кодове, маниери на масата и т.н. и т.н. Като прилагаме тези контроли, ние се надяваме да избегнем неприятности или поне се опитваме да ограничим възможните щети. В следващите няколко модула ще се занимаем с тези контроли.

Видове контроли

От самото начало трябва да приемем тезата, че ако използваме контроли, трябва да можем да разчитаме на тях. С други думи, контролите трябва да правят това, за което са създадени. Контролите, които "понякога са ефикасни" не са контроли; те представляват един скъпо струващ риск. От друга страна, не можем да очакваме и твърде много от тях. Контролите никога не са идеални.

В методологията PARIS разграничаваме различни видове контроли.

Тук ще разгледаме накратко тези видове. Повече внимание ще им бъде обърнато по-нататък в програмата.

1 Отбягване

Просто не го правете. Изглежда странно, но ще останете изненадани колко много остарели практики все още се използват в компаниите, просто защото никой не се сееща да провери полезността им.

2 Прехвърляне на риск

В този случай прехвърляме риска някъде другаде; обикновено го поверяваме в ръцете на специализирана организация. Това е много често срещан вид контрол.

2а Аутсорсинг

Това означава, че част от работата се извършва от трети страни. Обикновено това се прави, защото тези трети страни предлагат много специализирана услуга. Помислете например за премахването на азбест от изоставени сгради.

2б Застраховки

Този вид прехвърляне на риска е често използван. Има различни видове застраховки, покриващи всякакви инциденти. Застраховките варират от финансово покриване на разходи до осигуряване на правна подкрепа и т.н.

3 Хардуер

Това е поставянето на ограда; присъствен бутон, с който машиниста на влака показва, че е буден; Адрианов вал и т.н. Това обикновено сработва освен в случай на необичайна глупост или претъпнен умисъл.

4 Компетентност

Всяка задача във вашата организация изисква определена квалификация. Тази квалификация трябва да е в съответствие с очакваните умения на изпълнителя. Правилната квалификация за задачата дава определено ниво на гаранция, че рисковете са минимизирани.

5 Регулаторни документи

Тук е по-сложно. Можете да разработите и въведете каквито желаете процедури и инструкции, но не е сигурно, че хората ще действат съгласно тях. Затова регулаторните документи изискват много дейност по надзор. Освен това има голяма вероятност, веднъж отпечатани, тези документи да започнат да живеят собствен живот, дори и след като са отменени официално.

Както вероятно сте се досетили четейки този параграф, поредността, в която изложихме видовете контроли следва нивото им на предпочитаност. Контролите от тип 5 са най-малко привлекателните. Така че, когато създаваме контроли, първо опитваме контроли от тип 1. Ако това не работи (в достатъчна степен) продължаваме надолу по списъка, докато рискът е покрит достатъчно.

Как да изберем предпочитания тип контрола

В предходния параграф споменахме, че има класификация на предпочитанията по отношение на контролите. Най-привлекателните от тях изредихме първи, а най-непривлекателните оставихме в края на списъка. Защо? Основният риск от провал на контролите е свързан с човешкия фактор. Колкото по-малко той влияе на контролите, толкова по-малък риск има те да не сработят. Машините не правят грешки. Просто са прекалено глупави за това. Когато машините се провалят, това е защото човекът, стоящ зад проектирането, поддръжката или работата им, е направил грешка.

Когато се случат сериозни катастрофи, тогава се правят и най-интензивните проучвания на провалите и аварията. И в повече от 90% от случаите нещата се свеждат до човешка грешка. Така че, когато трябва да се изберат подходящи контроли, предпочитаме контроли, при които човешкият фактор е от най-малко значение.

От тази гледна точка най-логично е да определим предпочитанията си за различните видове контроли по същия начин.

Следователно стъпките при избирането/разработката на контроли, са:

- Първо:* Опитайте отбягване на риска
- Второ:* Опитайте прехвърляне на риска
- Трето:* Опитайте хардуерни решения
- Четвърто:* Опитайте (повишена) компетентност
- Пето:* Прибегнете до регулационни документи.

Нека да започнем с въпроса: може ли действието, способно да активира настъпването на риска, да бъде избегнато? Ако е така, значи сме открили най-евтиното решение на проблема си.

Често обаче контролите не покриват целия риск и така се оказваме с остатъчен риск.

Сега трябва да се запитаме: приемлив ли е остатъчният риск?

Ако отговорът е "Да", то това изчерпва въпроса. Ако отговорът е "Не", трябва да открием решение за този остатъчен риск.

Следващата стъпка е да се опитаме да разрешим проблема с остатъчния риск като използваме следващия начин в класацията на най-добрите методи: може ли той да бъде прехвърлен на трета страна?

И така нататък, и така нататък.

Комбинираните контроли означават допълнителен надзор и поддръжка. Следователно: допълнителни разходи

Това е трудната част при избора на контроли. От една страна, препоръчително е да избирате подходящи контроли според горната класификация. От друга страна, трябва да ви предупредим, че решаването на проблема с остатъчните рискове може да ви принуди да направите допълнителни разходи.

Но контролите си имат цена. Те трябва да се планират, приложат, поддържат и следят. С въвеждането на повече контроли, логичното следствие ще бъде появата на допълнителни разходи.

Затова може да има основателни причини да се избере по-малко привлекателна контрола (по-надолу в класификацията), ако тази контрола се справя по-ефективно с риска.

Колкото и добре и привлекателно да изглежда нашата класификация, от колкото повече контроли се нуждае човек, толкова повече контроли ще трябва да управлява.

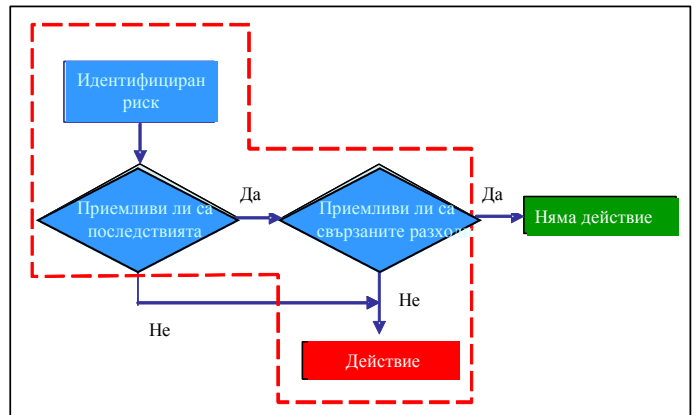
Имайте това предвид, тъй като управлението на контролите също представлява риск.

Разходите за контролите може да са прекалено ВИСОКИ

В модула за рисковите области вече казахме, че рисковете имат преки последствия и свързани разходи.

Ако и последствията и разходите са приемливи, контроли не се изискват. Ако обаче някое от двете не е приемливо, значи са необходими контроли.

Но има и изключения. Понякога разходите за контролите са толкова високи, че по-добре да поемем риска. Това решение може да се вземе само в случаи, в които преките последствия са приемливи. Това ще обсъдим в този параграф. Оградили сме тази област с пунктир в познатата диаграма.

Това, което трябва да направим, е да сравним финансовите последствия за период от една година с годишните разходи, произтичащи от разработката, въвеждането и поддръжката на контроли.

В програмата за управление на риска "Пандора" използваме прозорец, в който въвеждаме разходите, свързани с всяка отделна контрола. Тъй като контролите трябва да бъдат изцяло обновени след период от (най-много) три години, създадохме три колони: една за първата година и две за следващите.

	YEAR 1 initial year	YEAR 2	YEAR 3	
Initial costs				
Development costs for this control/these controls:	10,00			
Implementation costs for this control/these controls: <i>(training, newsletters, dissemination of documents etc.)</i>	2,00			
Total initial costs:	12,00			
Yearly costs				
Maintenance costs <i>Yearly review, costs for updates, additional training (for new employees), fresh up activities</i>		4,00	4,00	AVERAGE yearly
TOTALS	12,00	4,00	4,00	6,67

В година 1 имаме разработка и въвеждане в експлоатация. През двете следващи години се изправяме пред поддръжка и допълнително обучение. Общите разходи за тези три години ни дават средните годишни разходи за всяка контрола.

Не се тревожете; програмата за управление на риска "Пандора" ви дава и прозорец, предлагащ информация за средните разходи, свързани с риска.

НО: макар че можем да бъдем достатъчно сигурни за разходите, придружаващи контролите, никога не можем да бъдем сигурни за разходите, придружаващи риска. Оценката на риска е много по-ненадеждна

Така че, ако използваме показания тук алгоритъм, за да вземем решение, препоръчително е да имаме "значителна" разлика, когато правим сравнението. Просто за да се подсигуририм.

ПРОЕКТ "ПАНДОРА—УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА"

СЕ ФИНАНСИРА ПО ПРОГРАМА "ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ" НА ЕС

ЕКИПЪТ НА ПРОЕКТ "ПАНДОРА"

Business Development Friesland (NL)
 Info Transfer Europe (NL)
 Funditec (ES)
 Innovate (IE)
 Fundecyt (ES)
 XLAB (SL)
 Интернет общество - България (BG)
 Instituut Service Management Stenden University (NL)
 ICT Center Friesland (NL)
 European Business & Innovation Centre Network (BE)
 www.pandora-project.eu

Тези материали могат да се използват безплатно в рамките на "Пандора". Промени на тези документи в каквато и да е форма или вид не са позволени. Забранена е търговската употреба на тези материали без писменото съгласие на автора.

Ел. поща на автора е: hverbeke@home.nl

Сигурни ли сте, че това е правилната контрола, която няма да позволи да се загубите?

КОНТРОЛИТЕ ТРЯБВА ДА БЪДАТ ЛЕСНО РАЗБИРАЕМИ

Продукти, които можете да изтеглите безплатно от нашата уеб страница

Общ преглед на метода

Що се касае до качествено управление на риска, има няколко подхода на пазара, които се различават много малко един от друг. Методът, използван от проекта "Пандора", е част от методологията PARIS за управление на процеси.

Общи положения на образователната програма за мениджъри

Управителите играят ключова роля в управлението на риска в тяхната организация. Ето защо ние предлагаме образователна програма, която подкрепя всяка стъпка в този процес.

Тези общи положения Ви дават подробен преглед на образователните дейности.

Образователна програма за мениджъри

Тази програма подкрепя мениджъра при увеличаването на осъзнаването на риска в организацията и извличането на полза от резултатите. Предлага комбинация от теоретична съществена информация, стратегии за изпълнение и практически съвети.

Картон за оценка на риска

Тези картони трябва да бъдат разпространявани свободно в организацията. Те се смятат за важен инструмент за идентифицирането и оценката на риска. Тези картони се предлагат с подробни

инструкции за тяхното ползване.

Програма за управление на риска - "Пандора"

Това е опростен, самостоятелен софтуерен инструмент, който подпомага оценката на рискове, техните първични последствия (за хора, околна среда, активи и репутация) и вторичните последствия: пари, пари и пак пари. Също така помага за сравняването на разходите, свързани с инцидент с разходи, свързани с разработка, въвеждане и поддръжка на контроли.

Този инструмент се предлага с подробно ръководство.

Risk nr. 1 Risk name toxic fluids still remaining in pipe line F 4

Flowchart: START -> APPLICABLE STANDARDS -> RISK IDENTIFICATION (FREQUENCY, CONSEQUENCES) -> RISK RELATED COSTS -> CONTROLS & RESIDUAL RISKS (CONTROL RELATED COSTS) -> REPORT

CONSEQUENCES		RESIDUAL RISKS	
People	C ACTIVITY STOPPED, IMMEDIATE ACTION	No, if continuously controlled.	OK No further treatment needed
Environment	A NO ACTION	Emergency teams are available	OK No further treatment needed
Assets	E Treatment, monitoring, controlled conditions.	Safety distance in plant design	OK No further treatment needed
Reputation	E EXTREME URGENCY, Activity postponed.	Contracts with competitors to help out	OK No further treatment needed

Total costs for this risk € 35,00 (x 1000) Expected costs yearly € 70,00 (x 1000)

SUMMARY